

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA
HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTI- TEKNOLOGIAN KOKEILUT

Arviointisuunnitelma 2014 - 2016

Marja Veikkola ja Erja Kotimäki

Hyväksytty ohjausryhmässä 2.11.2015

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Arvioinnin liittäminen kokeiluihin.....	3
3	Koulutuksen vaikuttavuus ja työelämävastaavuus.....	6
4	Arviointikysymykset ja arvioinnin toteutus vuosina 2014 - 2016	9
	4.1 Arviointikysymykset.....	10
	4.2 Arvioinnin toteutus	10
	4.3 Arvioinnin kustannukset	13
	4.4 Tulosten analysointi ja raportointi	13
5	Esitys arvioinnin toteuttamisesta vuosina 2017 – 2018	14
	Lähteet	15
	Liite 1. Kokeilut tutkinnoittain ja kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät	16
	Liite 2. Kokeiluohjelman mukainen raportointiohje	17

1 Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on käynnistänyt yhteistyössä Opetushallituksen (OPH) kanssa syksyllä 2013 välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut. Kokeilut on aloitettu pääosin vuoden 2014 ja 2015 aikana ja ne päättyvät viimeistään 31.12.2018. Koordinoinnista vastaa Oulun seudun koulutuskuntayhtymä (Osekk). OKM on nimennyt ohjausryhmän ja OPH kokeilukohtaiset jaostot ohjaamaan kokeiluja. Kokeiluihin on myönnetty lupa hakemuksesta 12 koulutuksen järjestäjälle (Liite 1).

Kokeiluohjelma (Opetushallituksen päätös 13.5.2015, 80/422/2015) ohjaa kokeilujen toteuttamista. Siinä on säädetty kokeiluihin osallistuville koulutuksen järjestäjille raportointiohjeet sekä vuosittaisiin väliraportteihin että loppuraporttiin. Koordinoija organisoii raportoinnin ja laatii yhteenvedot. **Tämä arviointisuunnitelma koskee kokeilujen vaikuttavuuden arviointia, joka tullaan tekemään vuoden 2016 aikana sekä tarkennusta, joka koskee kokeilujen väliraportointia vuoden 2015 ja 2016 osalta.**

Arviointitiedon tulee olla käytössä Opetushallituksella tutkintorakenteen muutosesityksen valmisteluvaiheessa maaliskuussa 2017. Vuoden 2017 huhtikuussa opetus- ja kulttuuriministeriö tekee Opetushallituksen esityksen pohjalta ratkaisuja tutkintojen vakinaistamisesta vuodesta 2019 alkaen. Arviointi tukee tutkintojen ja koulutusprosessien kehittämistä sekä tuottaa tietoa niiden tuottamasta osaamisesta ja työelämävastaavuudesta. Arvioinnin tuloksista hyötyvät kokeilujen ohjauksesta vastaavat tahot sekä kokeiluihin osallistuvat koulutuksen järjestäjät.

Vuosina 2014 – 2016 toteutettavan arvioinnin aikataulu ei mahdollista varsinaista vaikuttavuuden arviointia, koska ensimmäiset opiskelijat kokeiluista valmistuvat vasta keväällä 2016. Vaikuttavuuden arviointi edellyttää pitemmän aikavälin seuranta. Nyt voidaan puhua tilannekatsauksesta, joka antaa suuntaa mahdolliselle myöhemmälle vaikuttavuuden arvioinnille. Tässä vaiheessa voidaan arvioida kokeilujen koulutusprosessien työelämävastaavuutta koulutuksen järjestäjän, työelämän ja opiskelijoiden näkökulmista. Tämä arviointitieto antaa pohjaa mahdolliselle myöhemmälle vaikuttavuuden arvioinnille.

Kokeilujen koordinoija on valinnut asiantuntijoiksi kokeilujen arviointisuunnitelman laatimiseen Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) ja Oulun ammatillisen opettajakorkeakoulun. Koordinoija vastaa siitä, että syksyn 2015 aikana laaditaan suunnitelma siitä, miten kokeilujen vaikuttavuutta arvioidaan.

Arviointisuunnitelman laatimisesta ovat vastanneet lehtori Erja Kotimäki Oulun ammatillisesta opettajakorkeakoulusta sekä koordinoijan edustajana aikuiskoulutuspäällikkö Marja Veikkola Oulun seudun koulutuskuntayhtymästä. Arviointisuunnitelmaa laatimista ovat ohjanneet Karvista opetusneuvokset Anu Räisänen ja Mari Rökköläinen. Opetusneuvos Aira Rajamäki Opetushallituksesta on ollut mukana kokeilujen asiantuntijana ja kommentoinut arviointisuunnitelmaa. Arviointisuunnitelma laadittiin toukokuun ja lokakuun 2015 välisenä aikana. Kokeilujen koordinoija vie suunnitelman ohjausryhmän hyväksyttäväksi marraskuussa 2015.

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Arvioinnin toteuttamisen lähtökohtana on:

- tuottaa arviointitietoa osana kokeilujen etenemisprosessia
- kytkeä arviointitiedon hankkiminen osaksi koordinoititehtävää (raportoinnin organisointi ja yhteenveto, kouluttajien väliset yhteistyöpäivät ym.) ja kokeilujen ohjausta (kokeilukohtaiset jaostot, ohjausryhmä)
- edistää kokeilujen arvioinnin luotettavuutta, eli kehittää kokeiluohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja tulosten yhdenmukaista arviointia
- kuvata, miten ja millä menetelmillä arviointitieto kerätään.

Arviointisuunnitelmassa kuvataan:

- arvioinnin liittäminen kokeiluihin
- koulutuksen vaikuttavuus ja työelämävastaavuus (käsitteiden määrittely)
- arviointikysymykset
- arvioinnin toteuttaminen vuosina 2014 - 2016 (menetelmät, aikataulu, kustannukset, tulosten analysointi ja raportointi)
- esitys arvioinnin toteuttamisesta vuosina 2017- 2018.

2 Arvioinnin liittäminen kokeiluihin

Opetushallitus on hyväksynyt 27.6.2014 kokeiluja ohjaavan kokeiluohjelman ja tarkistanut sen 13.5.2015 TUTKE - lainsäädännön mukaiseksi 1.8.2015 alkaen. Kokeilut toteutetaan seuraavissa ammatillisissa perustutkinnoissa ja niiden osaamisaloilla:

1. Välinehuoltoalan perustutkinto, tutkintonimike välinehuoltaja, (perustutkintokokeilu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla).
2. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala.
Tutkintonimike perustason ensihoitaja, ensihoitaja (pt) tai ensihoitaja perustaso (osaamisalakokeilu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla). Tutkintonimike ratkaistaan kokeiluohjelman yhteydessä. Tutkinnon perusteita muutetaan kokeiluohjelmassa niin, että tutkintoa on mahdollista painottaa nykyistä enemmän ensihoito-osaamiseen.
3. Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja
Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointilaitteasentaja.

Kokeiluja ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriön tekemät päätökset 4.10.2013 OKM/74/010/2011, OKM/36/010/2012 ja OKM/29/531/2012. Kokeilut perustuvat ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuihin lakeihin. Kokeilujen organisoimisesta ja sen koordinointiin liittyvän valtionavustuksen hausta vastaa Opetushallitus. Kokeilujen käynnistymisen taustatyötä on tehty vuodesta 2011 erilaisten esitysten, lausuntopyyntöjen ym. kautta. Perusteluina tutkintojen ja niiden osaamisalojen tarpeelle on esitetty mm.

- toimintaympäristöjen ja palvelurakenteen muutokset - työelämän tarpeisiin ja kelpoisuuksiin vastaaminen
- kansallisista ja EU-standardien muutoksista johtuvat osaamistarpeiden muutokset.
- teknologian ja tietotekniikan kehitys erityisesti hyvinvointisektorilla - uudet laitteet, tuotteet, palvelut ja innovaatiot turvallisuuden ja kodinomaisen asumisen tueksi.

Kokeiluohjelmassa Opetushallitus on kuvannut mm. perustelut kokeilujen tarpeellisuudelle, kokeilujen tavoitteet ja ennakoitua tulokset sekä kokeilujen toteuttamisen ja raportoinnin ohjeet koulutuksen järjestäjille. Koordinoija vastaa väliraporttien ja loppuraporttien yhteenvetöiden laatimisesta ja organisoii niihin liittyvän tiedonkeruun. Raporttien yhteenveto esitellään vuosittain kokeilukohtaisissa jaostoissa sekä kokeilujen ohjausryhmässä. Raporttien sisältökuvaukset ovat liitteessä (Liite 2).

Opetushallitus on määritellyt kokeiluohjelmassa seuraavat perustelut tutkintojen tarpeellisuudesta työelämän näkökulmasta:

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Välinehuoltoalan perustutkinto, tutkintonimike välinehuoltaja:

- nopeasti kehittyvä työelämän alue
- suuntautuminen aikaisempaa suurempiin, automatisoituneihin, teknologialtaan ja tietotekniikaltaan haasteellisiin ja erityisosaamista vaativiin toimintayksiköihin
- kirurgisten erityisalojen keskittäminen alueellisiin osaamiskeskuksiin (syynä sote - uudistuksen linjaukset ja kasvavat asiakas- ja potilasturvallisuusvaatimukset)
- haastavien kirurgisten hoitomenetelmien (esim. robottikirurgia) lisääntyminen
- uusia osaamistarpeita välinehuoltotyöhön lainsäädännön ja EU-standardien vaatimusten ja suositusten myötä
- moniammatillisen yhteistyön ja asiakaspalvelun lisääntyminen
- osaamista tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi esim. lääketeollisuudessa ja lääkehuollossa, erilaisissa laboratorioissa, pieneläinklinikoilla, kemianteollisuudessa ja elintarviketeollisuudessa
- alueellisesti lisääntyvät koulutustarpeet
- välinehuollon henkilöstön voimakas ikääntyminen ja eläkkeelle jääminen.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala, tutkintonimike ratkaistaan kokeiluohjelman yhteydessä:

- ensihoitopalvelujen organisointiin ja henkilöstön kelpoisuuteen liittyvien säädösten ja työelämän muutokset
- ensihoito-osaamisen vaativuus
- terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen, akuuttihoito ja ensihoitopalveluissa toimiminen sekä uudet valinnaiset tutkinnon osat edellyttävät uutta osaamista
- eri hallinnon alojen välinen viranomaisyhteistyön korostuminen.

Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja;

Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja;

Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointilaiteasentaja:

- ikääntyvän väestön kasvava kotihoito
- kotiin tuotavat hyvinvointiteknologian osaamista vaativat palvelut
- kunnilla haaste järjestää hyvinvointiteknologian saatavuus, laitteiden huolto ja
- hyvinvointiteknologian eri osa-alueiden tuntemus (apuvälineteknologia, kommunikaatio- ja informaatioteknologia, sosiaalinen teknologia ja turvallisuus, esteetön suunnittelu ja Design for All -ajattelu, asiakas- ja potilastietojärjestelmät)
- tulevaisuuden haasteena ennalta ehkäisyyn, digitalisaatioon, biomekaniikkaan ja robotiikkaan liittyvät asiat
- osaamista moniammatillisen hyvinvointialan palvelujärjestelmän tuntemiseen, tuotteisiin ja niiden tuotantoon sekä yrittäjyyteen

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

- hyvinvointiteknologiset kohteet ovat mm. ympäristön hallinta, asuminen, rakentaminen, liikkuminen, päivittäisen toiminnan helpottaminen, kommunikaatio ja hälytys- ja muu turvallisuus.
- koulutetun henkilöstön tarve hyvinvointiteknologisten laitteiden tuotekehitystyöhön, kokoonpanoon, valmistukseen, asennuksiin, huoltoon sekä opastus- ja neuvontatehtäviin.

Lisäksi kokeilujen aikana on arvioitava sairaala- ja lääkintäteknikkaan liittyvien ammattitaitovaatimusten sisällyttämistä em. tutkintoihin.

Opetushallitus on asettanut kokeiluohjelmassa seuraavat tavoitteet kokeiluille:

1. Uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen

- tulevaisuuden osaamistarpeiden ja teknologian kehittymisen ja digitalisoitumisen huomioon ottaminen
- koulutusjärjestelmän ja tutkintojen perusteiden nopea reagointi toimintaympäristön muutoksiin

2. Tiedon tuottaminen ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän, tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämiseen

3. Tutkinnon perusteiden ja koulutuksen kehittäminen

Kokeiluohjelman mukaan koulutuksen järjestäjien tulee kokeilujen tulosten pohjalta tuottaa **konkreettiset esitykset** mm. seuraavista asioista:

1. Arviot tutkintorakenteeseen ja tutkintojen perusteisiin tarvittavista muutoksista
2. Esitykset tutkinnoista, niiden osaamisaloista ja tutkintonimikkeistä
3. Esitykset tutkintojen osaamisalojen tutkinnon perusteiksi
4. Esitykset, onko tarvetta liittää tutkinto Sora-lainsäädännön piiriin
5. Määrälliset arviot aloituspaikoista ammatillisessa peruskoulutuksessa ja näyttötutkinnoissa
6. Arviot tutkintojen toimivuudesta ammatillisessa peruskoulutuksessa ja näyttötutkinnoissa.

Koulutuksen järjestäjän tulee esittää kokeilujen tulokset suhteessa tavoitteisiin niin, että tuloksissa käy ilmi vastaus tai ratkaisu kokeiluohjelmassa ilmaistuihin ongelmalähtökohtiin. Kokeiluja koordinoivan koulutuksen järjestäjän (Osekk) tehtävänä on laatia kokeilujen yhteiset kokoavat raportit ja selvitykset Opetushallituksen tarkistaman kokeiluohjelman mukaisesti.

3 Koulutuksen vaikuttavuus ja työelämävastaavuus

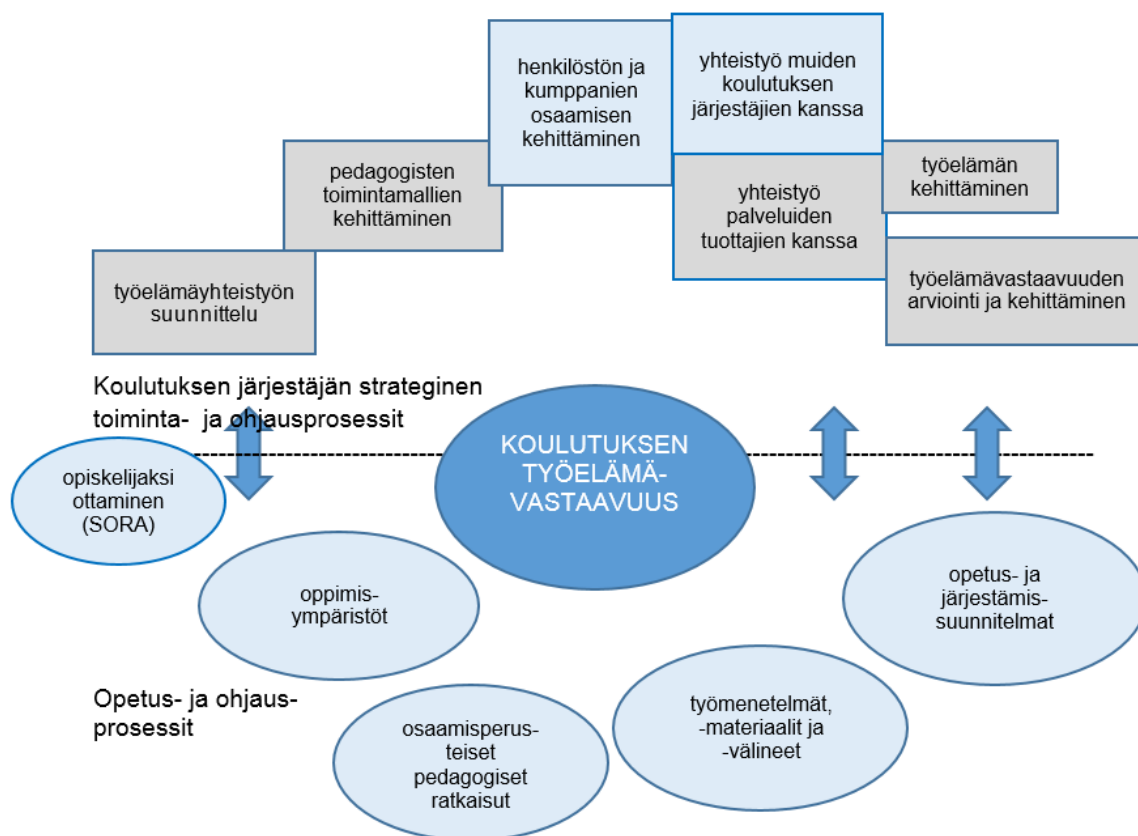
Kokeilujen käynnistämisen lähtökohtana on ollut se, että tutkintorakenteessa olevien tutkintojen tuottama osaaminen ei vastaa riittävästi työelämän nykyisiin ja tuleviin osaamistarpeisiin. Kokeiluohjelmassa on määritelty tarpeet kokeilujen käynnistämiseksi sekä kokeilujen tavoitteet. **Kokeilujen vaikuttavuuden arvioinnissa** mitataan sitä, onko niissä saatu aikaan tarpeiden ja tavoitteiden suuntaisia vaikutuksia. Koulutusta voidaan pitää vaikuttavana, kun koulutuksen tuottama osaaminen laadullisesti ja määrällisesti edistää yksilön, työelämän sekä yhteiskunnan kehitystä.

Vaikuttavuus on muutosta, joka vaikuttaa opiskelijoihin ja heidän oppimiseensa sekä osaamiseensa. Vaikuttavuus viittaa siihen, miten hyvin yksilön oppimiselle ja koulutukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttamaan. Kokeilujen arvioinnissa huomio kohdistuu erityisesti siihen, miten kokeilujen tuottama osaaminen palvelee työelämää. Arvioinnin avulla selvitetään kokeilujen työelämävastaavuutta koulutuksen järjestäjän, opiskelijoiden ja työelämän näkökulmista.

Koulutuksen vaikuttavuus tulee esille usein vasta pitkän ajan kuluttua koulutuksen päättymisestä. Tässä arvioinnissa keskitytään kokeilujen prosessien arviointiin ja eri tahojen (koulutuksen järjestäjä, työelämä, opiskelija) näkemysten kartoittamiseen. Arviointitieto vuosilta 2014 - 2016 ei ole riittävää varsinaiseen vaikuttavuuden arviointiin. Esimerkiksi valmistuvien sijoittumista koulutusta vastaaviin työtehtäviin ei pystytä selvittämään. Tämä arviointitieto antaa pohjaa mahdolliselle myöhemmälle vaikuttavuuden arvioinnille. Arvioinnin jatkaminen vuosina 2017 – 2018 mahdollistaisi vaikuttavuuden arvioinnin.

Työelämävastaavuus on ammatillisen koulutuksen keskeisimpiä tavoitteita ja myös kokeilujen käynnistämisen lähtökohta. Ammatillisten perustutkintojen perusteiden laatimisen taustalla on työelämävastaavuus (osaamisperusteisuus, työelämän toimintakokonaisuudet). Osaamisperusteisessa koulutuksessa opetus toteutetaan työelämälähtöisesti ja perustutkinnon perusteissa tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset on määritelty työelämän edellyttämänä käytännön osaamisena. Työelämävastaavuus todentuu koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelmissa, koulutuksen sisällöissä ja toimintatavoissa. Työllistyminen koulutuksen jälkeen tutkintoa vastaaviin tehtäviin kuvaa myös työelämävastaavuuden toteutumista.

Kokeilujen arviointia varten on määritelty työelämävastaavan koulutuksen osatekijät. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota kuvioon sinisellä pohjalla oleviin tekijöihin (Kuvio1).

Kuvio 1. Työelämävastaavan koulutuksen osatekijät

Koulutuksen järjestäjän tulee määrittellä strategisissa suunnitelmissaan **työelämän kanssa tehtävä yhteistyö**. Yhteistyölle asetetaan tavoitteet ja yleiset toimintaperiaatteet määrittellään. Koulutuksen järjestäjän tulee aktiivisesti hankkia sellaisia työelämän yhteistyökumppaneita, jotka auttavat toimintaympäristön muutoshaasteisiin vastaamisessa. (Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus OPH 2011).

Työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä kehitetään yhdessä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Kehittäminen sisältää pedagogiset menetelmät ja toimintamallit sekä osaamisen arvioinnin (ammattiosaamisen näytöt, tutkintotilaisuudet). Lisäksi on huolehdittava **työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämisestä sekä vahvistettava henkilöstön työelämäosaamista**.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä aktiivista **yhteistyötä** alueensa, toimialojensa sekä kokeiluihin osallistuvien **koulutuksen järjestäjien kanssa**. Lisäksi koulutuksen järjestäjä toimii yhteistyössä muilla

sektoreilla palveluiden tuottamiseksi opiskelijoille ja työelämälle. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on osallistua yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa työelämän kehittämiseen (esim. ennakointi, innovaatio toiminta). Työelämälähtöisyyden arviointia ja kehittämistä varten tulee koulutuksen järjestäjällä olla arviointi- ja palautejärjestelmä.

Kokeiluohjelmassa annetaan ohjeet kokeilujen toteuttamisesta ja tutkinnon suorittamisesta sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona. Koulutuksen järjestäjän **opetussuunnitelmassa** tulee päättää mm. koulutuksen toteuttamistavoista ja -ajoista, sekä oppimisympäristöistä. Näyttötutkintojen järjestämissopimuksen liitteenä olevassa **järjestämissuunnitelmassa** kuvataan osaamisen arvioinnin toteutus.

Koulutuksen järjestäjä päättää, millaisissa **oppimisympäristöissä** mahdollistetaan opiskelijoiden osaamisen hankkiminen. Vaihtoehtoiset oppimisympäristöt, **osaamisperusteiset pedagogiset ratkaisut** sekä **monipuoliset työmenetelmät, -välineet ja -materiaalit** tukevat osaltaan opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen toteuttamista. Jokaisen opiskelijan kohdalla on mietittävä, missä oppimisympäristössä opiskelija parhaiten saavuttaa tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet ottaen huomioon mm. opiskelijoiden erilaiset oppimisvalmiudet ja etenemisnopeuden osaamisen hankkimisessa. Kokeiluissa korostuvat esimerkiksi simulaatioympäristöt sekä uudenlaisen teknologian ja digitalisaation hyödyntäminen. Haasteena on löytää sellaisia työssäoppimispaikkoja, joissa voidaan hankkia tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista.

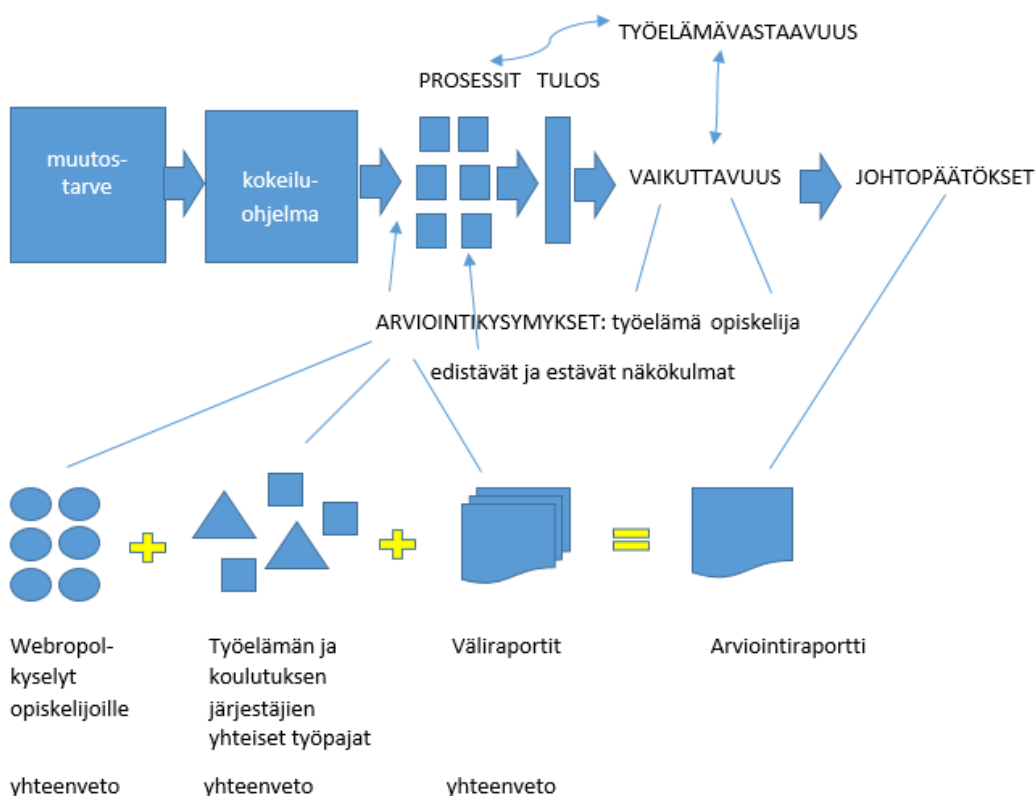
Opiskelijaksi ottamisen prosessi liittyy arviointiin siten, että koulutuksen järjestäjältä ja työelämältä kartoitetaan näkemyksiä, onko tutkintoja tarvetta sisällyttää Sora-lainsäädännön piiriin ja mitkä ovat mahdolliset tutkintoihin liittyvät terveydentila- ja toimintakyky vaatimukset. Sora-lainsäädännön mukaan opiskelijaksi ei voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin liittyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, eikä turvallisuutta vaarantavia esteitä voida kohtuullisin toimenpitein poistaa. Keskeisenä tavoitteena on parantaa koulutuksen ja sen jälkeisen työelämän turvallisuutta. Opiskelijaksi hakijan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia.

4 Arviointikysymykset ja arvioinnin toteutus vuosina 2014 - 2016

Arviointikysymysten laadinnan lähtökohtana ovat **kokeiluohjelmassa esitetyt tarpeet** ja tavoitteet. **Kokeilujen tuloksena** tulee syntyä työelämän tarpeita vastaavaa osaamista. Työelämävastaavan koulutuksen katsotaan koostuvan kuviossa 1 esitetyistä osatekijöistä. Arvioinnilla selvitetään, millaiset tekijät koulutuksen järjestäjän prosesseissa edistävät tai estävät halutun osaamisen kehittymistä. Työelämävastaavuutta tarkastellaan sekä koulutuksen järjestäjän, opiskelijoiden että työelämän näkökulmista.

Arviointitietoa kerätään opiskelijakyselyillä, kokeilun väliraporteista sekä yhteistyöpäivien aikana järjestettävistä työpajoista. Koordinoinja laatii kokoavan arviointiraportin. Arvioinnin toteuttaminen kuvataan kappaleessa 4.2.

Arviointiasetelma havainnollistetaan seuraavan kuvion avulla (Kuvio 2):

Kuvio 2. Arviointiasetelma

4.1 Arviointikysymykset

Arvioinnilla vastataan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten kokeilujen tuottama osaaminen vastaa työelämän tarpeisiin?
 - tulevaisuuden osaamistarpeet
 - teknologinen kehittyminen
 - digitalisoituminen
 - muuttuvat toimintaympäristöt
2. Mitkä tekijät edistävät ja estävät työelämän tarpeita vastaavan osaamisen kehittymistä kokeilujen aikana?
 - opiskelijaksi ottaminen
 - oppimisympäristöt
 - osaamisperusteiset pedagogiset ratkaisut
 - työmenetelmät, -materiaalit ja -välineet
 - opetus- ja järjestämissuunnitelmat
 - henkilöstön ja kumppaneiden osaamisen kehittäminen
 - yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
3. Millaisia tutkintoihin liittyviä terveydentila- ja toimintakykyvaatimuksia työelämässä on (vrt. SORA-lainsäädäntö)?

Opiskelijoiden näkemyksiä selvitetään arviointikysymyksiin 1 ja 2 sekä koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajien näkemyksiä kaikkiin kolmeen arviointikysymykseen.

4.2 Arvioinnin toteutus

Arviointitietoa tuotetaan osana kokeiluprosesseja, koordinoititehtävää ja kokeilujen ohjausta (kokeilukohtaiset jaokset ja ohjausryhmä). Arviointitiedon tuottajina ovat opiskelijat, työelämän ja koulutuksen järjestäjien edustajat.

Koulutuksen järjestäjät laativat vuosittain kokeiluista **väliraportit**. Raporttien sisältö on kokeiluhjelmassa ohjeistettu yhtenäisesti (ks. Liite 2). Väliraportin ohjeistus tarkistetaan siten, että raportit tuottavat jatkossa arviointikysymysten kannalta relevanttia tietoa. Tarvitaan myös yhteinen ohjeistus siihen, miten tieto kerätään raporteihin (työelämän ja koulutuksen järjestäjän edustajilta sekä opiskelijoilta). Kokeilujen yhdyshenkilöille tiedotetaan siitä, että väliraportteja käytetään arviointiaineistona. Kokeilujen koordinoija tekee väliraportteista yhteenvedon, joka esitellään ensin kokeilukohtaisissa jaostoissa ja sen jälkeen ohjausryhmässä.

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Kokeilujen koordinoija järjestää lukukausittain tutkintokohtaisia yhteistyöpäiviä, joiden aikana pidetään **työpajoja**, joihin kutsutaan mukaan työelämän ja kokeilukohtaisten jaostojen edustajia. Työpajoja käytetään arvioinnin tiedonlähteinä ja niiden työskentely ohjeistetaan ja teemoitetaan arviointikysymysten pohjalta.

Keväällä 2016 valmistuvat ensimmäiset opiskelijat kokeilututkinnoista, jolloin heille tehdään **webropol-kysely** huhtikuussa. Arviot valmistuvista vuosina 2016 – 2018 on esitelty taulukossa (Taulukko 1).

Taulukko 1. Arviot valmistuvista vuosina 2016 - 2018 (14.10.2015 tilanne)

TUTKINTO	2016	2017	2018	Yht
Välinehuoltoalan perustutkinto	70	72	34	176
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	35	84	188	308
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja	16	14	113*	143
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja			?**	?
Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointilaiteasentaja			?***	?
Yht.	122	170	335	627

*kaksi koulutuksen järjestäjää ei tiedä vielä opiskelijoiden osaamisalavalintoja ko. tutkinnossa

** kaksi koulutuksen järjestäjää ei tiedä vielä opiskelijoiden osaamisalavalintoja ko. tutkinnossa

*** yksi koulutus suunnitteilla työvoimakoulutuksena, on tarjousvaiheessa

Vuonna 2016 valmistuvat opiskelijat ovat suorittaneet tutkinnon ammatillisen aikuiskoulutuksen lainsäädännön mukaisena näyttötutkintona. Ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistuu opiskelijoita vasta vuosina 2017 ja 2018, joten he eivät ehdi tähän arviointiin mukaan. Vuonna 2016 valmistuu vain yksi ryhmä hyvinvointiteknologian kokeilusta.

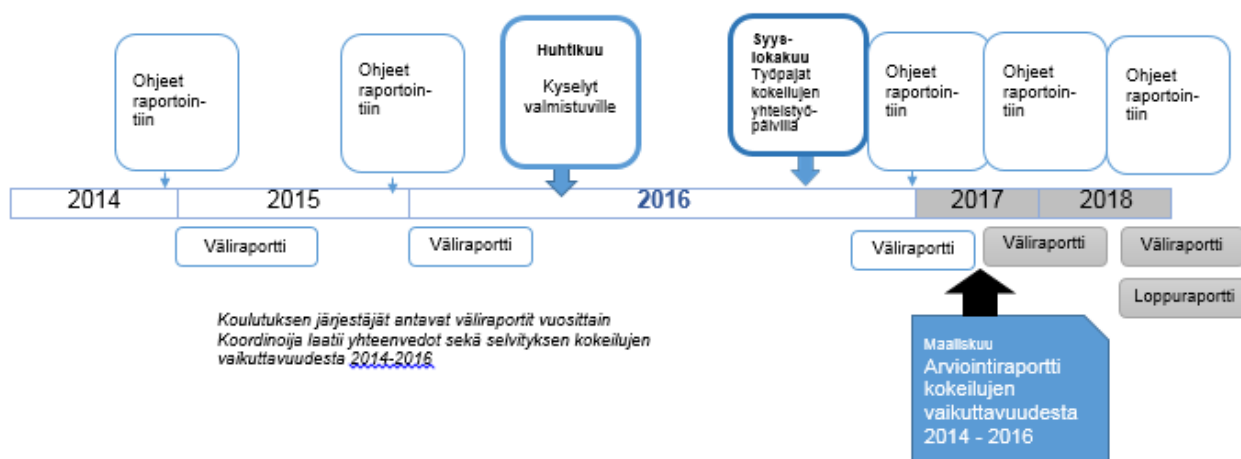
Arviointiin osallistuvien opiskelijoiden määrä on suppea, mutta etuna voi olla se, että silloin voidaan käyttää laadullisia arviointimenetelmiä (esim. keskustelut kyselyjen tulosten pohjalta), joilla saadaan syvällisempää tietoa työelämävastaavuudesta kuin laajemmalla aineistolla. Näyttötutkintona ammatillisen tutkinnon suorittaneilla on usein paljon työkokemusta, jota voidaan hyödyntää arvioinnissa.

Opiskelijoille suunnatussa webropol -kyselyssä käytetään kaikissa tutkinnoissa yhteistä kysymysrunkoa. Kokeilujen tuottamaa osaamista arvioidaan tutkinnoittain suhteessa työelämän osaamistarpeisiin.

Toukokuun 2016 aikana keskustellaan tutkinnoittain (vrt. tutkinnon tarpeet ja ammattitaitovaatimukset) opiskelijaryhmien kanssa kyselyjen tuloksista. Kokeilujen koordinoijan edustaja osallistuu keskustelutilaisuuksiin laadunvarmentajana. Keskustelut dokumentoidaan yhtenäisten ohjeiden mukaan.

Vuoden 2017 maaliskuun loppuun mennessä kokeilujen koordinoija koostaa arviointiraportin vuosilta 2014 - 2016, jossa vedetään yhteen väliraporttien, työpajojen ja kyselyjen avulla saadut tulokset ja tehdään niistä johtopäätökset suhteessa kokeiluohjelmassa esitettyihin tarpeisiin ja tavoitteisiin. Tulokset ja johtopäätökset esitellään tutkintokohtaisesti. Vastuu arvioinnin kokonaiskoordinaatiosta, arvioinnin yhteenvedon laatimisesta ja johtopäätösten tekemisestä on koordinoijalla.

Kokeilujen koordinoija esittelee arviointiraportin kokeilukohtaisissa jaostoissa, jotka tekevät ohjausryhmälle ehdotukset tutkintojen vakinaistamiseksi tai kokeilujen kehittämiseksi. Ohjausryhmä tekee ehdotukset kaikkien kokeilujen osalta niiden vakinaistamisesta tai koulutusten kehittämisestä. Arvioinnin aikataulu on havainnollistettu kuviossa (Kuvio 3).

Kuvio 3. Arvioinnin aikataulu 2014 – 2016

4.3 Arvioinnin kustannukset

Kokeiluohjelman mukaan koordinoijan tehtävänä on koordinoida ja ohjata yhteistyössä Opetushallituksen kanssa kokeilujen raportointia ja laatia kokeilujen yhteiset kokoavat raportit ja selvitykset Opetushallituksen tarkistaman kokeiluohjelman mukaisesti. Koordinoija on hakemassa 6.11.2015 mennessä Opetushallitukselta koordinoititehtävään liittyvää valtionavustusta 100 000€.

Koordinoija vastaa siitä, että arviointisuunnitelman mukaiset opiskelijoiden kyselyt tullaan suunnittelemaan alkuvuodesta 2016. Koordinoija vastaa myös työpajojen toteutuksesta, raportoinnin suunnittelusta ja yhteenvedosta. Tämä edellyttää vähintään puolen vuoden työpanosta. Arvio henkilöstökustannuksista tullaan esittämään valtionavustushakemuksessa ajalle 1.11.2015 - 31.12.2016.

4.4 Tulosten analysointi ja raportointi

Kokeilujen koordinoija suunnittelee ja tarkentaa koulutuksen järjestäjien tekemän vuosiraportoinnin kokeiluohjelman ohjeiden ja arviointikysymysten mukaisiksi syksyn 2015 aikana. Opiskelijakyselyistä tehdään yhteenveto syyskuun 2016 loppuun mennessä. Kyselyjen tulokset esitellään syksyn 2016 aikana jaostojen kokouksessa sekä kokeilukohtaisilla yhteistyöpäivillä (työpajat).

Koordinoija laatii koulutuksen järjestäjien tekemien vuosiraporttien 2014, 2015 ja 2016 pohjalta yhteenvedon helmikuun 2017 loppuun mennessä. Opiskelijakyselyjen tulokset, työpajatyöskentelyjen yhteenvedot sekä jaostojen kannanotot analysoidaan arviointikysymysten mukaisesti.

Koordinoija laatii arviointiraportin koulutuskokeilujen vaikuttavuudesta maaliskuun 2017 loppuun mennessä. Arviointiraportin laatimisen edellytyksenä on, että valtionavustusta on käytössä myös keväällä 2017.

5 Esitys arvioinnin toteuttamisesta vuosina 2017 – 2018

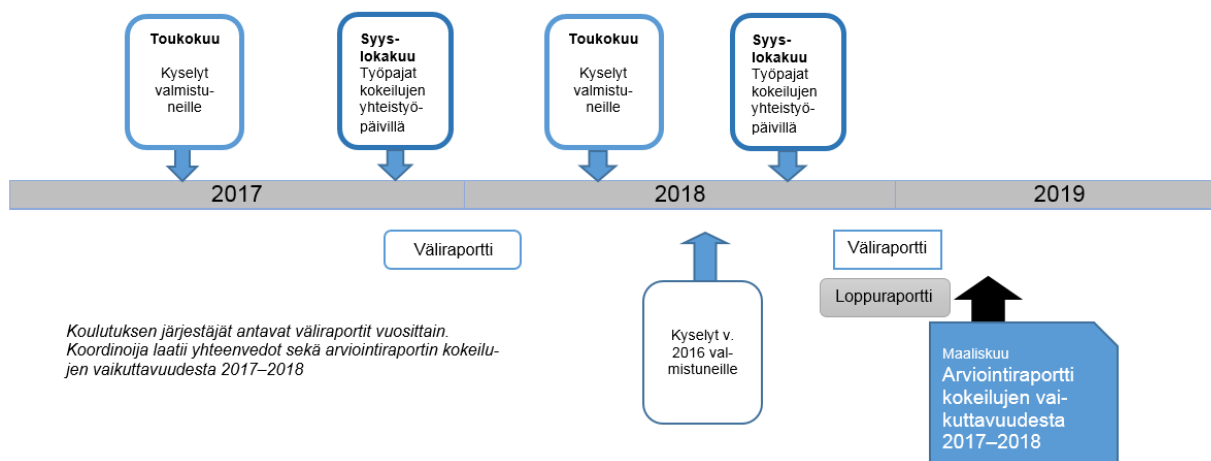
Seuraavassa esitellään suunnitelma siitä, miten koulutuskokeilujen vaikuttavuutta arvioidaan, mikäli valtionavustusta saadaan myös vuosille 2017 – 2018:

Koulutuksen järjestäjät laativat vuosiraportit vuosina 2017 ja 2018 aiemmin laaditun raportointiohjeen mukaisesti. Ohjetta tarkennetaan tarvittaessa.

Valmistuville opiskelijoille toteutetaan kyselyt huhtikuussa 2017 ja 2018 sekä tulosten käsittelyyn liittyvät keskustelutilaisuudet tutkinnoittain toukokuussa. Työelämän ja koulutuksen järjestäjän yhteisiä työpajoja järjestetään syksyllä 2017 ja 2018. Työpajoihin kutsutaan mukaan kokeilukohtaisten jaostojen edustajat.

Vuosina 2016 – 2017 valmistuneille tehdään syksyllä 2018 seurantakysely työllistymisestä ja koulutusta vastaaviin työpaikkoihin sijoittumisesta.

Edellä mainituista tehdään yhteenvedot ja niiden pohjalta laaditaan arviointiraportti kokeilujen vaikuttavuudesta maaliskuun 2019 loppuun mennessä. Arvioinnin aikataulu vuosina 2017 – 2018 on esitelty kuviossa 4 (Kuvio 4).

Kuvio 4. Arvioinnin aikataulu vuosina 2017 – 2018.

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Lähteet

Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus. 2011. Opetushallitus.

Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opetushallitus, oppaat ja käsikirjat 15:2015

Kokeiluohjelman tarkistaminen. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut 2014 - 2018. Opetushallitus. Päätös 13.5.2015 80/422/2015, 10-12.

Koulutuksen järjestäjille keinoja puuttua opiskeluun soveltumattomuuteen. Uudistettu opas SORA-säädösten ja määräysten toimeenpanoon ammattikoulutuksessa. Oppaat ja käsikirjat 2015:12.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998, muutettu L788/2014)

Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998, muutettu L787/2014)

Räisänen A. Kehittävää oppimistulosten arviointia. 2013. Teoksessa Oppimisen arvioinnin kontekstit ja käytännöt. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2013:3.

Räikköläinen M., Frisk T., Hätönen H. & Kotimäki E. 2014. Laadukkaasta hankkeesta vaikuttavuuteen. Teoksessa Opetustoimen henkilöstökoulutuksen koordinoitihanke 2011-2013. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2014:5.

Valkama P., Puustinen A., Nieminen T., Niemi J., Kalliomäki V., Pöyliö H. & Lahtinen H. 2014. Työnjohtokokeilun vaikuttavuus. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2014:17.

Välinehuollon, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian koulutuskokeilut 2014 – 2018. Väliraportti vuodelta 2014 ja toteutussuunnitelmat vuosille 2015 – 2018. Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (OSEKK). 20.2.2015.

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

Liite 1. Kokeilut tutkinnoittain ja kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Koulutuksen järjestäjät
Välinehuoltoalan perustutkinto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Amiedu 2. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 3. Etelä-Savon koulutus Oy/Etelä-Savon ammattiopisto 4. Helsingin kaupunki, opetusvirasto 5. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä 6. Savon koulutuskuntayhtymä 7. Turun kaupunki/Turun ammatti-instituutti, Aikuiskoulutus
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto: perustason ensihoidon osaamisala	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä 2. Savon koulutuskuntayhtymä 3. Helsingin kaupunki/Stadin ammattiopisto ja Stadin aikuisopisto 4. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä / Jämsän ammattiopisto 5. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu
Hyvinvointiteknologiaan painottuva kone- ja metallialan perustutkinto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy / Etelä-Savon ammattiopisto 3. Tampereen kaupunki / Tampereen seudun ammattiopisto TREDU
Hyvinvointiteknologiaan painottuva sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy/Etelä-Savon ammattiopisto 3. Päijät-Hämeen koulutuskonserni 4. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu 5. Tampereen kaupunki/Tampereen seudun ammattiopisto TREDU
Hyvinvointiteknologiaan painottuva tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	<ol style="list-style-type: none"> 1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy/Etelä-Savon ammattiopisto 3. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä 4. Päijät-Hämeen koulutuskonserni 5. Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6. Savon koulutuskuntayhtymä 7. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu 8. Tampereen kaupunki / Tampereen seudun ammattiopisto TREDU
Koordinointi	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Liite 2. Kokeiluohjelman mukainen raportointiohje

KOKEILUJEN VÄLIRAPORTIT

Kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät laativat vuosittain kokeilukohtaiset väliraportit omista kokeiluistaan ja toimittavat ne sekä Opetushallitukseen että kokeilua koordinoivalle koulutuksen järjestäjälle. Kokeilua koordinoiva koulutuksen järjestäjä kokoaa väliraporttien pohjalta kokeilujen yhteiset väliraportit. Kokeilujen väliraportit laaditaan vuosittain kokeiluohjelman mukaisesti.

Väliraporttien tulee sisältää tarvittavin osin ammatillisen peruskoulutuksen sekä näyttötutkintojennäkökulmista eriteltyinä seuraavat asiat:

1. Kokeilun toteutus

Esitetään kokeilun toteutus vaiheittain (kaikki muutokset):

- tutkinnon peruste kokeilua varten
 - kokeiluun osallistuneet opiskelijat/tutkinnon suorittajat
 - aloittajamäärät
- keskeyttäneet (myös keskeyttämisen syy)
- kokeilusta ammatillisessa peruskoulutuksessa valmistuneet/tutkinnon suorittaneet
- mikäli kokeilussa on poikettu koulutuksen järjestäjän tavanomaisesta toiminnasta
 - opiskelu- ja opetusmenetelmät
 - käytettävissä olleet opettaja- ja työpaikkaohjaajaresurssit
 - käytettävissä olleet opiskeluhuollon ja opinto-ohjauksen resurssit
 - kokeilusta tiedottaminen
 - opiskelijaksi ottaminen
 - yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
 - mahdollinen kokeiluun liittyvä opettajien lisäkoulutus
 - yhteistyö työelämän kanssa
 - näyttötutkinnon osalta yhteistyö tutkintotoimikunnan kanssa
 - työssäoppimisen toteutus
 - arvioinnin toteutus
 - ammattiosaamisen näyttöjen tulokset/kokeilun tulokset näyttötutkintojen näkökulmasta

2. Tulokset ja alustava arviointi

Esitetään kokeilun tulokset suhteessa tavoitteisiin niin, että tuloksista käy ilmi myös vastaus tai ratkaisu kokeiluohjelmassa ilmaistuihin ongelmalähtökohtiin. Arvioidaan ja tehdään alustavat johtopäätökset kokeilun tuloksista.

3. Mahdollinen ehdotus muutoksesta koskien kokeiluohjelmaa ja/tai tutkinnon perustetta kokeilua varten

Laaditaan ehdotukset mahdollisesti kokeilun aikana tarvittavista muutoksista.

14 KOKEILUJEN LOPPURAPORTIT

Koulutuksen järjestäjät laativat kokeilukohtaiset loppuraportit omista kokeiluistaan Opetushallitukselle. Ne ovat muuten vapaamuotoisia, mutta niiden tulee sisältää kuvaukset kokeilun toteutuksista, kokeilujen eri vaiheet ja lopputulokset sekä niiden arvioinnin

Kokeiluja koordinoiva koulutuksen järjestäjä laatii kokeiluja koskevan loppuraportin edellisen perusteella tarvittavin osin ammatillisen peruskoulutuksen sekä näyttötutkintojen näkökulmista eriteltyinä. Kokeilua koordinoivan koulutuksen järjestäjän kokeilukohtaiset loppuraportit sisältävät seuraavat asiat:

1. Tiivistelmä

Tiivistelmä sisältää lyhyen kuvauksen kokeilun tavoitteista, tuloksista ja toimenpide-esityksistä.

2. Kokeilun tausta ja tavoitteet

Kokeilun taustan kuvauksesta käy ilmi kokeilun tarpeellisuuden perustelut, niiden taustalla mahdollisesti olleet ongelmat ja syyt, jotka johtivat kokeilualoitteen tai kokeilulupahakemuksen laatimiseen. Kerrotaan kokeilun alkuperäiset tavoitteet sekä niihin kokeilun kuluessa mahdollisesti tulleet muutokset ja lisätavoitteet.

3. Kokeilun toteutus

Esitetään kokeilun toteutus vaiheittain (kaikki muutokset):

- kokeilussa noudatettavat tutkinnon perusteet
- kokeiluun osallistuneet opiskelijat/tutkinnon suorittaneet
 - aloittajamäärät
 - keskeyttäneet (myös keskeyttämisen syy)
- kokeilusta ammatillisessa peruskoulutuksessa valmistuneet
- tarvittaessa kokeiluun osallistuneet ja kokeilusta valmistuneet opiskelijat/tutkinnon suorittaneet kuvattuina kokeilun lopputulosten kannalta oleellisilla tiedoilla, kuten esimerkiksi sukupuolijakauma, ikärakenne, kansallisuus, äidinkieli ja mahdollinen erityisopiskelijan status
- mikäli kokeilussa on poikettu koulutuksen järjestäjän tavanomaisesta toiminnasta

VÄLINEHUOLTOALAN, PERUSTASON ENSIHOIDON JA HYVINVOINTITEKNOLOGIAN KOKEILUT 2014-2018

- opiskelu- ja opetusmenetelmät
 - käytettävissä olleet opettaja- ja työpaikkaohjaajaresurssit
 - käytettävissä olleet opiskeluhoollon ja opinto-ohjauksen resurssit
 - kokeilusta tiedottaminen
 - opiskelijaksi ottaminen
 - yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
 - yhteistyö tutkintotoimikuntien kanssa
 - mahdollinen kokeiluun liittyvä opettajien lisäkoulutus
- yhteistyö työelämän kanssa
 - työssäoppimisen toteutus
 - arvioinnin toteutus
 - ammattiosaamisen näyttöjen tulokset/kokeilun tulokset näyttötutkintojen näkökulmasta

4. Tulokset ja arviointi

Esitetään kokeilun tulokset suhteessa tavoitteisiin niin, että tuloksista käy ilmi myös vastaus tai ratkaisu kokeiluohjelmassa ilmaistuihin ongelmalähtökohtiin.

Arvioidaan ja tehdään johtopäätökset kokeilun tuloksista

Arvioidaan tulosten yleistettävyyttä ja käyttöönottoedellytyksiä kokeilua laajemmassa käytössä. Lisäksi arvioidaan kokeilussa mahdollisesti ilman vastausta tai ratkaisua jääneitä seikkoja, jotka vaativat lisäselvitystä.

5. Toimenpide-esitykset ja ehdotukset tutkintojen perusteiksi

Laaditaan johtopäätösten perusteella toimenpide-esitykset koskien esimerkiksi mahdollisia muutoksia

- tutkinnon perusteissa
- tutkintorakenteessa
- tutkinnon muodostumisessa
- koulutuksen järjestämisessä ammatillisena peruskoulutuksena (oppilaitosmuotoinen ja oppisopimuskoulutus)
- tutkinnon järjestämisessä näyttötutkintona
- säädöksissä ja määräyksissä
- rahoitusperusteissa.

Mikäli kokeilun tuloksena syntyy tarve tutkintorakenteen tai tutkinnon perusteiden muuttamiseen, tulee loppuraportissa olla ehdotukset tarvittavista muutoksista.

(Kokeiluohjelman tarkistaminen. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut 2014 - 2018. Opetushallitus. Päätös 13.5.2015 80/422/2015, 10–12.)